

עקיבא או חלוף וכו' ופירשו בנמ' שר' עקיבא מקבל' הי' ממנו שאין הואה רוחה שבת ור' אליעזר הוא ששכחה מחמת חולי, והי' ר' עקיבא חושש שלא להחליש דעתו לומר לו ששכח והי' מחזר להראות לו שפשוט הי' לו שאין הואה רוחה שבת ואמר לו ר' אליעזר אם כן בטלת גוי' של במועדו ואמר לו ר' עקיבא ואם מגוי' זו היא וגוי' אינה אלא כמה שלא הי' אפשר לו מבערב והו' במועדו ר"ל שקבוע לו זמן ואי' הבא לי מועד לאלו שהי' אפשר להם מבערב כמועד לשחיטה הקרבה שלא הי' אפשר לכהן מבערב ואעפ"י שלהואה מיהא אין לתשובה זו מקום שהרי לא הי' אפשר לו יבה מבערב מ"מ בהואה פשוט הי' לו לר' עקיבא שאינה רוחה ומר' אליעזר בעצמו קבלה ומגורה ושוהו) שהוכרנו, ופירשו בנמ' שר' אליעזר כעס עליו על שהחזיקו בקנתרן שהי' מראה פנים לומר שלא תהא שחיטה דוחה שבת ואף ר' עקיבא לא הי' אומרה אלא להוכירו שהואה אינה דוחה, כדי להביאו לומר שלא תהא הרכבתו והואתו דוחה גם כן ומתוך כעסו קללו ואמר בשחיטה הושבתני כלומר לעכב את השחיטה על ידי פלפולך מה שלא חלק אדם בה מעולם אין זה אלא דרך קנתרן ומתוך כך קללו ואמר לו בשחיטה תהא מיתחך ונענה לו ור"ל עקיבא ואמר אל תכפרני בשעת הדין כלומר שלא תכפור לי בשעה שאני דין לפניך מה שקבלתי ממך שאין הואה רוחה שבת ונלמד ממנה על הרכבתו והבאתו חוץ לתחום וכלל הדברים שכל מלאכה שאפשר וכו' על הדרך שכתבנו חוץ מן ההואה כמו שביררנו וכן הלכה :

זהו ביאור המשנה ופסק שלה ודברים שנבנסו תחתיה בגמרא אלו הן :

כל שנתמנה מנהיג על הצבור ראוי לו שהי' משתדל בכל כח להנהיג כראוי להנהיג המסורה לו ואם נתמנה נשיא להנהיג את דורו ברברי תורה ומלי דשמיא ראוי לו שהיה שלם ובקי בכל עניני הוראה ויודע להשיב לכל מי שבא לקנתרו ואם מכיר בעצמו שאינו ראוי לכך שכח הוא לו שלא יתבייש להציח את כתרו למסרו למי שראוי לו, דרך הערה אמרו כן ובתלמוד המערב על זקני בתירא שהיו נשיאים ידועים במנהיגים בכל הוראה ואמרו עליהם פעם אחר נעלם מהם אם פסח דוחה שבת דבר זה אי אפשר לפרש כפשוטו שהרי אין לך שמטה שלא יהא ארבעה עשר בניסן בא בתוכה פעם אחת בשבת אלא הטעם נעלם מהם והיה מי שקנתר בכך ולא ידע להשיב, ובתלמוד המערב אמרו והלא אין לך שני שבועות שלא יהא ארבעה עשר בשבת והיאך נתעלמה הלכה מהם אלא ליתן גדולה להלל ונתביישו בדבר ואמרו יש כאן אדם שיודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו כלומר שיודע להוכיח כן מן הכתוב אמרו לו יש כאן אדם אחד שעלה טבבל והלל חבכלי שמו ששמש שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון אפשר שממנו תוחלת, שלחו ואמרו לו כלום אתה יודע פסח אם דוחה שבת אם לאו אמר להם וכו' פסח אחד יש לנו שדוחה שבת והלא יותר ממאתים פסחים דוחין את השבת בכל שנה כלומר קרבנות כבשים שהם דומים לקרבנות פסחים והם ארבעה שבכל ושבת שבת שני תמידין ושני מוספין שבעה כבשים בשבת שבתוך הפסח וארבעה עשר בשבת של חג אמרו לו כבר אמרנו שיש ממך תוחלת אלא זו מנין לך ונאמר בתלמוד המערב התחיל דורש להם מהיקש מקל וחומר מגורה שוה, מהיקש הואיל ותמיד קרבן צבור ופסח קרבן צבור מה תמיד וכו', מקל וחומר ומה תמיד שאין חייבין עליו כרת דוחה שבת פסח שחייבין על מניעתו כרת אינו דין וכו', מגורה שוה נאמר בתמיד במועדו ונאמר בפסח במועדו מה תמיד וכו', מיד הושיבוהו בראש ומנוהו נשיא, ובתלמוד המערב אמרו שלשה הניחו כתריהן בעולם הזה וירשו העולם הבא אלו הן יונתן בן שאול ור' אלעזר בן עזריה וקני בתירא אמר ר' אילא יונתן בן שאול אפי' נשים יודעות שודר עתיד למלך ר' אלעזר תנין דוה לית לך אלא כהדא דוקני בתירא שרון גרמון מן נשיותא ומנינן נשיא אף המוציא עצמו בקי ושלם

ויודע להשיב בכל דבר לא יחליט את הדברים מסברתו אלא בדבר שהשכל מורה עליו מפי הקבלה שכל שמורת הוראה מסברת עצמו בלא הכרת נותן מקום ופתחון פה על עצמו לחלוק ואף בתלמוד המערב שנינו שלא נתמנה הלל נשיא עד שהניח מה שהיה סבור להביאו מעצמו מהיקש ומקל וחומר ומגורה שוה וכו' לו מצד קבלתו והוא שאמרו שם אמרו לו כבר אמרנו יש לנו ממך תוחלת היקש שאמרת יש לו תשובה לא אם אמרת בתמיד שיש בו קצבה תאמר בפסח שאין לו קצבה כלומר אלא כפי מה שהם, קל וחומר שאמרת יש לו תשובה אלא אם אמרת בתמיד שהוא קדשי קדשים תאמר בפסח שהוא קדשים קלים, גורה שוה שאמרת יש לה תשובה שאין אדם דן גורה שוה מעצמו שאלו כן אף השרץ מטמא באהל והמת ככעדשה דדייש בנד ועור כנד ועור לגורה שוה ר' יוסי בשם ר' בא אדם דן גורה שוה לקיים תלמודו אבל לא לכתל תלמודו, אעפ"י שהיה יושב ודורש כל היום כלו לא קבלו ממנו עד שאמר להם יבא עלי כך שמעתיה משמעיה ואבטליון מיד קבלו ממנו והושיבוהו בראש ומנוהו נשיא, כן אמרו שם על זו ר' ועירא בשם ר' אלעזר כל תורה שאין לה אב אינה תורה, אעפ"י שמצא עצמו שלם ובקי ויודע להשיב ומקובל מן גדולי או מגדולים לא יהא מקנתרם בדברים ומתנשא עליהם יותר מראי אלא כל שהגדילו הם את מעלתו יהא הוא מרכי להם בנחת ומשפיל עצמו לפנייהם ואם קנתר והתנשא עליהם נענש ומתבייש מתוך קנתורו, דרך הערה אמרו על הלל כיון שמנוהו עליהם התחיל מקנתרם בדברים ואמר להם מי גרם לכם לצרוך לכבלי זה ולהיותו נשיא עליכם לא עצלות שהיתה בכם שלא שמתם שני גדולי עולם שהיו יושבים אצלכם שמעיה ואבטליון כיון שקנתרם בדברים נתעלמה הלכה ממנו אמרו לו שכח ולא הביא סכין מערב שבת מהו אמר להם שמעתי ושכחתי אלא הנח להם לישראל שאם אינם נביאים בני נביאים הם כלומר ואנו סומכים על מה שיעשו הם מעצמם, למחר מי שפסחו מלה היה תוחבו בין צמרו מי שפסחו גדי קושרו בין קרניו נמצאו פסחיהם מביאין סכיניהם עמהם כיון שראה מעשה נוכח הלכה אמר כך שמעתי מפי שמעיה ואבטליון מכאן אמרו כל המתנאה אם חכם הוא חכמתו מסתלקת אם נביא הוא נבואתו מסתלקת אם חכם הוא וכו' מהלל אם נביא וכו' מרבורה דכתיב חרלו ארחות וכו' כלומר מרוב המלחמות עד שקמתי כלומר ששכחה עצמה על המנהיגים שלפניה וכתוב עורי עורי כלומר שנסתלקה על מה שאמרה וכן אמרו כל הכועס אם חכם הוא חכמתו מסתלקת אם נביא נבואתו מסתלקת אם חכם וכו' משה דכתיב כפרשת מדין ויקצוף משה וכו' החייתם וכו' וכתוב אחריו ויאמר אלעזר אך את הזהב וכו' כלומר שהוצרך אלעזר להודיעם דין גיעולי עכו"ם כאלו נעלם הרבר ממשה ואם נביא וכו' מאלישע שכעס על יהורם בן אחאב ואמר לו מה לי ולך וכו' לך אל נביאי אביך וכו' ואמר חי ה' לולי פני יהושפט אני נושא אם אביט אליך זאם אראך וכתוב ועתה קחו לי

מנגן כלומר שהוצרך השתדלות להיות נבואתו חזונית :

במה שכתבנו למדת שאין הבאת סכין דוחה שבת מקל מקום יכולין הם להביאו על ידי הכבש עצמו אם כבש הוא שיהו תוחבין אותו בצמרו ואם גדי הוא שיהו קושרין אותו בין קרניו ואעפ"י שיש כאן עבודה בקדשים שהרי כיוצא בה בפרה נקראת עבודה כמו שאמרו בתלמוד המערב נשען עליה תלה בנגבה עבר בה את הגהר קפל עליה את המוסירה פסולה ומאחר שנקרא עבודה אעפ"י שהקריבן אינו נפסל בכך מכל מקום הוא עבר על לא תעבוד וכו' שכל הקדשים נכללו בו. בתלמוד המערב ראיתי שכל שהוא לשם הקדש אינה עבודה ואף בפרה תלה בה סכין לשחטה כשרה וכמו שנאמר שכל לצרכה כשרה כמו שביארנו בשני של עבודה זרה ונראין הדברים ומכל מקום בסוגיא זו תרצוה שלא היו מקדישין אותה עד פתח העורה וכמו שאמרו על הלל שמעולם לא מעל בעולתו והוא שהיה מביאה חולין לעורה ומקדשה וסומך עליה ושוחטה ואותה שעה היו נוטלין הסכין משם ולא אמר שאין מקדישין כיום טוב וכל